

Τα δικαιώματα των ίντερσεξ παιδιών στην Ελλάδα

**Υποβολή αναφοράς ΜΚΟ στην 85η σύνοδο της Προπαρασκευαστικής
Ομάδας Εργασίας της Επιτροπής Δικαιωμάτων του Παιδιού**

Λίστα Θεμάτων για την Ελλάδα

Κοινή αναφορά των οργανώσεων:

Intersex Greece (Ελληνική Κοινότητα Ίντερσεξ)

NNID Foundation – Ολλανδική οργάνωση για την ποικιλομορφία του φύλου

1η Νοεμβρίου 2019

Περιεχόμενα

Σύνοψη των κυριότερων σημείων	3
Εισαγωγή	4
Ίντερσεξ στην Ελλάδα	5
<i>Επιβλαβείς πρακτικές και υγεία [άρθ. 2, άρθ. 16, άρθ. 19, άρθ. 24, GC νο. 13, 15 & 18]</i>	5
<i>Το δικαίωμα στη ζωή [άρθ. 2, άρθ. 6]</i>	6
Προσάρτημα 1: Δηλώσεις	8
<i>Θωμάς</i>	8
<i>Άλεξ</i>	8
<i>Ιάσοντας</i>	8
Προσάρτημα 2: Ίντερσεξ και επιβλαβείς πρακτικές	9

Σύνοψη των κυριότερων σημείων

Οι επιβλαβείς πρακτικές για τα ίντερσεξ παιδιά στην Ελλάδα περιλαμβάνουν μη απαραίτητες ιατρικά επεμβάσεις και παρεμβατικές και μη αναστρέψιμες θεραπείες, οι οποίες μπορούν να αναβληθούν με ασφάλεια έως μια μεταγενέστερη ηλικία όπου αυτά τα παιδιά μπορούν να παρέχουν προσωπική, προηγούμενη, ελεύθερη και πλήρως ενημερωμένη συγκατάθεση. Τέτοιες θεραπείες περιλαμβάνουν ιατρικές και χειρουργικές παρεμβάσεις για την «κανονικοποίηση» των εξωτερικών γεννητικών οργάνων των ίντερσεξ παιδιών. Τα γεννητικά όργανα των ίντερσεξ παιδιών έχουν φωτογραφηθεί, το οποίο έχει αποδειχθεί επιβλαβές για την ανάπτυξή τους. Η ψυχοκοινωνική υποστήριξη για τα ίντερσεξ παιδιά και τους γονείς τους απουσιάζει. Επιπλέον, πραγματοποιούνται εξαναγκαστικοί τερματισμοί κύησης των ίντερσεξ εμβρύων ως «τυπική διαδικασία», όταν αυτά μπορούν να ανιχνευθούν προγεννητικά.

Επομένως, τα ίντερσεξ παιδιά στην Ελλάδα χρήζουν προστασίας σύμφωνα με τα άρθρα 2, 6, 16, 19 και 24 της Σύμβασης και των Γενικών Σχολίων αρ. 13, 15 και 18.

Οι οργανώσεις Intersex Greece και NNID ζητούν από την Επιτροπή να εξετάσει αυτά τα ζητήματα κατά τη σύνταξη της Λίστας Θεμάτων και προτείνει προς την Επιτροπή να ζητήσει από την κυβέρνηση της Ελλάδας να παράσχει πληροφορίες σχετικά με τα ακόλουθα ερωτήματα :

- **Ποιες ιατρικές θεραπείες παρέχονται σε ίντερσεξ παιδιά και να διευκρινιστεί κατά πόσο διασφαλίζεται η ελεύθερη, προηγούμενη και πλήρως ενημερωμένη συγκατάθεσή τους;**
- **Πώς διασφαλίζεται το δικαίωμα στην ιδιωτικότητα στην περίπτωση φωτογραφιών που λαμβάνονται από τα γεννητικά όργανα των ίντερσεξ παιδιών;**
- **Ποιες προγεννητικές εξετάσεις πραγματοποιούνται και ποια πληροφόρηση και υποστήριξη παρέχονται στους γονείς των ίντερσεξ παιδιών, και να διευκρινιστεί κατά πόσο αυτό γίνεται με έναν ολοκληρωμένο και με σεβασμό τρόπο ώστε να αποφεύγονται οι εξαναγκασμένοι τερματισμοί ίντερσεξ κυημάτων.**

Εισαγωγή

Η παρούσα αναφορά ΜΚΟ αποτελεί κοινή υποβολή των οργανώσεων Intersex Greece και NNID προκειμένου να τονιστούν βασικά ζητήματα που αντιμετωπίζουν τα ίντερσεξ παιδιά στην Ελλάδα. Η παρούσα αναφορά δεν παρέχει πληροφορίες σχετικά με όλα τα ζητήματα που αντιμετωπίζουν τα ίντερσεξ παιδιά στην Ελλάδα. Η Intersex Greece και το NNID θα εκτιμούσαν ιδιαίτερα η εξέταση αυτών των ζητημάτων από την Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού να συμπεριληφθεί στη Λίστα Θεμάτων (List Of Issues). Οι παράγραφοι παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τα αναφερόμενα ζητήματα που επηρεάζουν συγκεκριμένα τα ίντερσεξ παιδιά, μαζί με συνδέσμους προς άρθρα της Σύμβασης και τα Γενικά Σχόλια (GC) και προτάσεις για ερωτήσεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την προετοιμασία της Λίστας Θεμάτων (LOI). Το προσάρτημα 1 περιέχει δηλώσεις δύο γονέων ίντερσεξ παιδιών. Το προσάρτημα 2 περιέχει το γενικότερο πλαίσιο σχετικά με την ίντερσεξ κατάσταση και τις επιβλαβείς πρακτικές.

Η Intersex Greece είναι μία άτυπη συλλογικότητα ίντερσεξ ενηλίκων και γονέων ίντερσεξ παιδιών στην Ελλάδα. Η Intersex Greece παρέχει υποστήριξη στα ίντερσεξ άτομα και στις οικογένειές τους και εργάζεται για την ανάπτυξη της ίντερσεξ κοινότητας, την ευαισθητοποίηση, την προβολή και τα δικαιώματα των ίντερσεξ ατόμων στην Ελλάδα. Το Ίδρυμα NNID είναι ένας ίντερσεξ-καθοδηγούμενος οργανισμός ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εργάζεται για την ισότητα, τα δικαιώματα και την ορατότητα των ίντερσεξ ατόμων, και εδρεύει στην Ολλανδία.

Ίντερσεξ στην Ελλάδα

Ο όρος ίντερσεξ αναφέρεται στις εμπειρίες των ανθρώπων που γεννιούνται με ένα σώμα που δεν ανταποκρίνεται στους κανονιστικούς ορισμούς του αρσενικού και του θηλυκού.

Η Ελλάδα έχει απαγορεύσει τις διακρίσεις κατά των ίντερσεξ ατόμων στην εργασία και στην εκπαίδευση, υπό την έννοια των «χαρακτηριστικών φύλου» και έχει συμπεριλάβει αυτόν τον όρο στον Ποινικό Κώδικα για την ποινικοποίηση της βίας και της ρητορικής μίσους που βασίζεται στα χαρακτηριστικά φύλου.¹ Φυσικά, η Intersex Greece και το Ίδρυμα NNID εκτιμούν αυτές τις προσπάθειες.

Ωστόσο, οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εξακολουθούν να υφίστανται για τα ίντερσεξ παιδιά. Ως αποτέλεσμα, πολλά προσπαθούν να παραμείνουν αόρατα λόγω του φόβου του κοινωνικού στίγματος, της παθολογικοποίησης και των διακρίσεων.

Επιβλαβείς πρακτικές και υγεία [άρθ. 16, άρθ. 24, GC αρ. 13, 15 & 18]

Οι επιβλαβείς πρακτικές για τα ίντερσεξ παιδιά περιλαμβάνουν μη απαραίτητες ιατρικές παρεμβάσεις και παρεμβατικές και μη αναστρέψιμες θεραπείες, οι οποίες μπορούν να αναβληθούν με ασφάλεια μέχρι τον χρόνο όπου αυτά τα παιδιά θα μπορούν να παρέχουν την εκ των προτέρων, προσωπική, ελεύθερη και πλήρως ενημερωμένη συγκατάθεσή τους. Για περισσότερα για το γενικότερο πλαίσιο σχετικά με την ίντερσεξ κατάσταση και τις επιβλαβείς πρακτικές, βλέπε προσάρτημα 2.

Η Intersex Greece έχει λάβει αναφορές ότι συνιστώνται μη απαραίτητες ιατρικές παρεμβάσεις για πολλά ίντερσεξ μωρά. Η Galli-Tsinopoulou και άλλοι² περιγράφουν μια μελέτη περίπτωσης ενός νεογέννητου ίντερσεξ παιδιού από την Ελλάδα που γεννήθηκε με αμφίσημα γεννητικά όργανα. Η απόφαση που πάρθηκε ήταν να ανατραφεί το παιδί ως αγόρι. Το άρθρο περιγράφει την ανάπτυξη του «φαλλού» του παιδιού υπό την επίδραση της ορμονικής θεραπείας και των σχεδίων για την εκτέλεση τουλάχιστον τριών μη απαραίτητων χειρουργικών επεμβάσεων στα πρώτα τρία χρόνια της ζωής του παιδιού για να κάνουν τα γεννητικά όργανα του παιδιού να εμφανίζονται περισσότερο άρρενα. Μία κοινή μελέτη τριών Γάλλων ενδοκρινολόγων και μίας Ελληνίδας γυναικολόγου των Bougnères et al.³ σε ίντερσεξ παιδιά περιγράφει πώς μειώθηκε το «κλειτοριδικό» μέγεθος σε επτά ίντερσεξ παιδιά, ηλικίας μεταξύ 1 και 8 ετών, που μεγαλώνουν ως κορίτσια με ενέσεις φλουδροκορτιζόνης και υδροκορτιζόνης μία έως τέσσερις φορές την ημέρα. Τέτοιες θεραπείες έχουν διεξαχθεί χωρίς τη δυνατότητα να εξακριβωθεί ποια θα είναι η μελλοντική ταυτότητα φύλου αυτών των παιδιών. Πρόσφατη έρευνα έδειξε ότι το 5% όλων των ίντερσεξ παιδιών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με ποικιλομορφίες των χαρακτηριστικών φύλου που συνήθως δεν εντοπίζονται στη γέννηση, αλλάζουν φύλο πριν από την εφηβεία⁴.

1 Νόμος 4356/2015 & Νόμος 4443/2016.

2 Galli-Tsinopoulou A, Serbis A, Kotanidou EP, et al. 46,XY Disorder of Sex Development due to 17-Beta Hydroxysteroid Dehydrogenase Type 3 Deficiency in an Infant of Greek Origin. *J Clin Res Pediatr Endocrinol*. 2018;10(1):74–78. doi:10.4274/jcrpe.4829.

3 Bougnères P, Bouvattier C, Cartigny M, Michala, L. Deferring surgical treatment of ambiguous genitalia into adolescence in girls with 21-hydroxylase deficiency: a feasibility study. *Int J Pediatr Endocrinol*. 2017;3. doi:10.1186/s13633-016-0040-8.

4 Falhammar H, Claahsen-van der Grinten HL, Reisch N, Slowikowska-Hilczner J, Nordenstrom A, Roehle R, et al. Health status in 1040 adults with disorders of sex development (DSD): a European multicenter study.

Επιπλέον, τα άρθρα περιλαμβάνουν εικόνες των γεννητικών οργάνων των παιδιών, το οποίο αποτελεί παραβίαση του δικαιώματος του παιδιού στην ιδιωτικότητα. Έχει αποδειχθεί από τους Creighton et al.⁵ ότι η ιατρική φωτογράφιση των γεννητικών οργάνων των ίντερσεξ παιδιών είναι επιζήμια για την ανάπτυξή τους.

Οι γονείς του Θωμά (προσάρτημα 1) περιγράφουν πώς μετανιώνουν για τη συγκατάθεσή τους στις μη αναγκαίες παρεμβάσεις στο παιδί τους που ήταν αγχωτικές, επώδυνες και επαναλαμβανόμενες. Αν ήταν πλήρως ενημερωμένοι, θα είχαν επιλέξει να καθυστερήσουν αυτές τις αποφάσεις έως ότου μπορούσε να δώσει ο Θωμάς προσωπική, προηγούμενη, ελεύθερη και πλήρως ενημερωμένη συγκατάθεση. Η Intersex Greece έχει λάβει αναφορές ότι οι ιατρικές παρεμβάσεις συνιστώνται συχνά σε πολύ μικρές ηλικίες, μεταξύ 3 μηνών και τριών ετών.

Αυτές οι πρακτικές παραβιάζουν το άρθρο 24 της Σύμβασης που αναγνωρίζει στο παιδί το δικαίωμα να απολαμβάνει το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας και τις εγκαταστάσεις για τη θεραπεία της ασθένειας και την αποκατάσταση της υγείας. Επιπλέον, αυτές οι πρακτικές υπάγονται στα κριτήρια των επιβλαβών πρακτικών, όπως περιγράφεται στο Γενικό Σχόλιο αρ. 18, άρθρα 15 και 16.

Το Γενικό Σχόλιο GC 18 άρθ.15 δηλώνει: «Οι επιβλαβείς πρακτικές είναι μόνιμες πρακτικές και μορφές συμπεριφοράς που στηρίζονται σε διακρίσεις με βάση, μεταξύ άλλων, το φύλο.»

Το Γενικό Σχόλιο GC 18 άρθ. 16 (δ) δηλώνει: «Επιβάλλονται σε γυναίκες και παιδιά από μέλη της οικογένειας, μέλη της κοινότητας ή την κοινωνία γενικότερα, ανεξάρτητα από το εάν το θύμα παρέχει, ή είναι σε θέση να παρέχει, πλήρη, ελεύθερη και ενημερωμένη συγκατάθεση.» Οι συνέπειες είναι συγκρίσιμες με τις επιδράσεις του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων όπως περιγράφεται στο κοινό Γενικό Σχόλιο αρ. 18, άρθ. 19, το οποίο περιγράφει μεταξύ άλλων, σοβαρό πόνο, λοιμώξεις, μακροχρόνια γυναικολογικά προβλήματα όπως συρίγγια, ψυχολογικές επιπτώσεις και θάνατο. Επιπλέον, οι πρακτικές αυτές είναι αντίθετες με το άρθρο 16 της Σύμβασης για το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή.

Οι Intersex Greece και NNID αιτούνται από την Επιτροπή να ζητήσει από την ελληνική κυβέρνηση να παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις ιατρικές θεραπείες που παρέχονται σε ίντερσεξ παιδιά και να διευκρινίσει εάν εξασφαλίζεται η ελεύθερη, προηγούμενη και πλήρως ενημερωμένη συγκατάθεσή τους. Και πώς διασφαλίζεται το δικαίωμα στην προστασία της ιδιωτικής ζωής στην περίπτωση φωτογραφιών που λαμβάνονται από τα γεννητικά όργανα των παιδιών ίντερσεξ.

Διακρίσεις και υγεία [άρθ. 2, άρθ. 24]

Η διάκριση των ίντερσεξ παιδιών σε ιατρικά περιβάλλοντα στην Ελλάδα μπορεί να ξεκινήσει πριν ακόμα τα παιδιά αυτά γεννηθούν. Οι ιατρικές εξετάσεις που πραγματοποιούνται πριν από τη γέννηση σε συγκεκριμένους τύπους ίντερσεξ διαφοροποιήσεων μπορούν να οδηγήσουν σε εξαναγκαστικές αμβλώσεις βάσει ξεπερασμένων υποθέσεων σχετικά με την ίντερσεξ ποικιλομορφία. Δηλώσεις από τους γονείς του Ιάσωνα και του Αλέξη από το 2008 και το 2018

Endocrine Connections. 2018. <https://doi.org/10.1530/ec-18-0031>

⁵ Creighton S, Alderson J, Brown S, Minto C. Medical Photography: Ethics, Consent and the Intersex Patient. BJU international. 2002;89(1):67-71. <https://doi.org/10.1046/j.1464-410X.2002.02558.x>.

αντίστοιχα (προσάρτημα 1), περιγράφουν πώς συστήθηκε έντονα σε αυτούς να τερματίσουν τις επιθυμητές κυήσεις τους. Η μητέρα του Ιάσονα περιγράφει πώς οι γιατροί έκαναν υποτιμητικές παρατηρήσεις σχετικά με το αγέννητο παιδί της, συμπεριλαμβανομένων των χαρακτηρισμών του εμβρύου της ως φρικτό και τέρας. Οι μητέρες αυτών των ίντερσεξ παιδιών αρνήθηκαν να υποβληθούν σε τέτοιες διαδικασίες. Η Intersex Greece έχει λάβει αναφορές ότι οι συστάσεις για τον τερματισμό της εγκυμοσύνης είναι η «τυπική διαδικασία» για ορισμένους τύπους ίντερσεξ που μπορούν να ανιχνευθούν προγεννητικά.

Επιπλέον, λείπει ψυχοκοινωνική υποστήριξη για ίντερσεξ παιδιά και ανθρώπους στην Ελλάδα, που μπορεί να έχει σοβαρές συνέπειες. Η Intersex Greece έχει λάβει πολλές αναφορές από ίντερσεξ άτομα που δεν αντιμετωπίστηκαν με σεβασμό από τους γιατρούς τους. Ο στιγματισμός τα σχόλια και η έλλειψη κατάλληλης υποστήριξης για τα ίντερσεξ παιδιά και τους γονείς τους οδηγούν σε φόβο περαιτέρω στιγματισμού, ντροπής και μυστικότητας. Ο Λάκης⁶ περιγράφει σε μια συνέντευξη ότι οι γονείς του αντιστάθηκαν έντονα στο να μιλήσουν ανοιχτά για το ίντερσεξ ζήτημα και σε μία έντονα φορτισμένη κουβέντα τους, ανέφεραν ότι θα ήταν καλύτερο αν τελείωνε τη ζωή του.

Αυτές οι πρακτικές παραβιάζουν το άρθρο 2 της Σύμβασης, καθώς εμπίπτουν σε διακρίσεις με βάση το φύλο. Το άρθρο 24.2 (στ), όπως εξηγείται στο Γενικό Σχόλιο αρ. 15 άρθρα 67 και 68 απαιτεί συγκεκριμένη καθοδήγηση για τους γονείς και αναγνωρίζει τους γονείς ως την πιο σημαντική πηγή έγκαιρης διάγνωσης και πρωτοβάθμιας φροντίδας για τα μικρά παιδιά. Επιπλέον, το άρθρο 19 απαιτεί από τα Κράτη Μέρη να λάβουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα για την προστασία του παιδιού από κάθε μορφή σωματικής ή ψυχικής βίας, τραυματισμού ή κατάχρησης, παραμέλησης ή αμελούς μεταχείρισης, κακομεταχείρισης ή εκμετάλλευσης.

Οι Intersex Greece και NNID αιτούνται από την Επιτροπή να ζητήσει από την Ελληνική κυβέρνηση να παρέχει πληροφορίες σχετικά με το τι προγεννητικές εξετάσεις πραγματοποιούνται, και ποιες πληροφορίες και υποστήριξη παρέχονται στους γονείς των ίντερσεξ παιδιών και να διευκρινιστεί εάν αυτό γίνεται με έναν ολοκληρωμένο και με σεβασμό τρόπο για την αποφυγή των εξαναγκαστικών τερματισμών.

---

⁶ **Θανάπουλος, Β.**, Συνέντευξη: Λάκης Κανδύλλης. Περιοδικό Antivirus 26 Οκτωβρίου 2019. <https://avmag.gr/81298/synentefxi-lakis-kandyllis/>

Προσάρτημα 1: Δηλώσεις

Θωμάς

Οι γονείς του τρίχρονου Θωμά* δηλώνουν: «Το βασικό πρωτόκολλο για μωρά που γεννιούνται με υποσπαδία όπως το δικό μας, μας είπαν οι γιατροί ότι είναι η χειρουργική διόρθωση της θέσης του ανοίγματος της ουρήθρας, γιατί «διαφορετικά το παιδί σας δεν θα μπορέσει να ουρεί όρθιο, ούτε να καταστήσει έγκυο τη μελλοντική του σύζυγο» (σε 20+ χρόνια από τώρα), οπότε «είναι μια επείγουσα κοινωνική ανάγκη». Δεν μας ενημέρωσαν πόσο αγχωτικές, επώδυνες και επαναλαμβανόμενες θα μπορούσαν να είναι αυτές οι επεμβάσεις, πόσο μάλλον για τον κίνδυνο να χάσει τη σεξουαλική του αίσθηση ως ενήλικας. Δεν μας ενημέρωσαν ότι πρόκειται για μία φυσική και κοινή ίντερσεξ κατάσταση, που θα μπορούσε να καθυστερήσει μέχρι την εποχή που θα μπορούσε ο ίδιος να δώσει την πλήρως ενημερωμένη συγκατάθεσή του. Ευχόμαστε να είχαμε ενημερωθεί πιο σωστά και να είχαμε όλες τις σχετικές πληροφορίες, εκ των προτέρων... »

Άλεξ

Οι γονείς του ενός ετών Άλεξ* λένε:

«Το 2018, ο γιατρός μας πρότεινε να τερματίσουμε το υγιές έμβρυό μας, ως « σφάλμα της φύσης» γιατί είχε δύο Χ-χρωμοσώματα και ένα Υ-χρωμόσωμα... Στην αρχή νιώσαμε πολύ λυπημένοι, χαμένοι και σε σύγχυση. Πριν αποφασίσουμε τι πρέπει να κάνουμε, αναζητήσαμε άλλους γονείς με παιδιά που γεννήθηκαν με χρωμοσώματα ΧΥ στην Ελλάδα. Ευτυχώς βρήκαμε λίγα άτομα, πολύ πρόθυμα να μοιραστούν τις πληροφορίες και τις γνώσεις τους. Το μωρό μας γεννήθηκε, υγιές και τέλειο, μία πραγματική ευλογία. Συνεχίζουμε να εκπαιδεύουμε τον εαυτό μας, ελπίζοντας ότι η ελληνική κοινωνία γίνεται όλο και περισσότερο ενήμερη και ευαισθητοποιημένη ώστε να γνωρίζει και να αποδέχεται τα δικαιώματα των ίντερσεξ παιδιών».

Ιάσονας

Η μητέρα του δεκάχρονου Ιάσωνα* λέει:

«Αυτή είναι η οικογενειακή μας ιστορία. Το 2008 και ενώ ήμουν 5 μηνών έγκυος, μετά από αμνιοκέντηση η εξέταση καρυότυπου αποκάλυψε ότι το μωράκι μας είχε ένα επιπλέον Χ-χρωμόσωμα (47xxy καρυότυπος). Καθώς αυτό ήταν κάτι πρωτόγνωρο για εμάς, ψάξαμε στο διαδίκτυο και συλλέξαμε κάθε δυνατή ενημέρωση για αυτό, ώστε να είμαστε προετοιμασμένοι σωστά. Συναντηθήκαμε επίσης μέσω του διαδικτύου με πολλούς ενήλικες που γεννήθηκαν με χρωμοσώματα ΧΥ από όλο τον κόσμο, οι οποίοι με χαρά μοιράστηκαν τις προσωπικές τους ιστορίες μαζί μας και υπήρξαν πολύ πρόθυμοι να μας υποστηρίξουν ψυχολογικά. Δυστυχώς, οι αρχικοί μαιευτήρες γιατροί στο τοπικό νοσοκομείο μας κάλεσαν σε μια συμβουλευτική συνάντηση στο νοσοκομείο και επέμειναν ότι η “τυπική διαδικασία” για ΟΠΟΙΟΔΗΠΟΤΕ ΧΥ έμβρυο είναι να τερματιστεί, γιατί θα είναι: «Ένα φρικικό! Ένα τέρας! Ένα λάθος της φύσης! Ένα “χαζό” άτομο ανίκανο να ζήσει μόνο του! Ένα αγόρι με φαλλό τόσο μικρό, που καλύτερα να μην γεννηθεί καθόλου» (αυτές ήταν οι ακριβείς λέξεις τους...). Εφόσον όμως εμείς είχαμε ήδη ενημερωθεί ότι όλες αυτές οι δηλώσεις ήταν ψευδείς και ξεπερασμένες, επιμείναμε να κρατήσουμε το μωρό μας. Οι γιατροί αρνήθηκαν να αναλάβουν τον τοκετό, έτσι μας έδωσαν να

υπογράψουμε μια δήλωση πως θα συνεχίσουμε την κύηση με δική μας ευθύνη και μας παρέπεμψαν σε κεντρικό νοσοκομείο της Αθήνας για να βρω άλλους γιατρούς.»

Προσάρτημα 2: Ίντερσεξ και επιβλαβείς πρακτικές

Το 2013, ο Ειδικός Εισηγητής για τα βασανιστήρια και άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία κάλεσε τα κράτη να καταργήσουν κάθε νόμο που επιτρέπει παρεμβατικές και μη αναστρέψιμες θεραπείες, συμπεριλαμβανομένης της αναγκαστικής χειρουργικής κανονικοποίησης των γεννητικών οργάνων, ακούσιας στέρωσης, «Θεραπευτικές θεραπείες» ή «θεραπείες μεταστροφής», όταν επιβάλλονται ή χορηγούνται χωρίς την ελεύθερη και ενημερωμένη συγκατάθεση του υποκειμένου. Κάλεσε επίσης τα κράτη να απαγορεύσουν κάθε αναγκαστική ή εξαναγκαστική στέρωση σε όλες τις περιπτώσεις.⁷

Το Ιστορικό του Γραφείου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ σχετικά με τις Παραβιάσεις των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κατά των Ίντερσεξ Ανθρώπων δηλώνει: «Τα τελευταία χρόνια, η ευαισθητοποίηση για τους ίντερσεξ ανθρώπους και η αναγνώριση των παραβιάσεων των συγκεκριμένων ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους που αντιμετωπίζουν, έχουν αυξηθεί, χάρη στο έργο των ίντερσεξ υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι παραβιάσεις αυτές περιλαμβάνουν κινδύνους αναγκαστικών και καταναγκαστικών ιατρικών παρεμβάσεων, επιβλαβών πρακτικών και άλλων μορφών στιγματισμού λόγω των φυσικών τους χαρακτηριστικών. Μέχρι σήμερα, μόνο λίγες χώρες έχουν εφαρμόσει μέτρα για την πρόληψη και την αντιμετώπιση τέτοιων καταχρήσεων, και η αποτελεσματικότητα των υπάρχοντων μέτρων πρέπει να τεκμηριωθεί πλήρως.»⁸

Τα ίντερσεξ παιδιά διατρέχουν κίνδυνο να υποστούν ιατρικά περιττές, παρεμβατικές και μη αναστρέψιμες χειρουργικές επεμβάσεις, ορμονικές θεραπείες, άλλες θεραπείες «κανονικοποίησης» καθώς και ψυχοθεραπείες «ομαλοποίησης», χωρίς την ελεύθερη και πλήρως ενημερωμένη συγκατάθεση του παιδιού. Αυτές οι παρεμβάσεις μπορεί ακόμη και να ξεκινήσουν πριν από τη γέννησή τους, με πειραματική ιατρική θεραπεία για την οποία, ως προς τα αποτελέσματα, υπάρχουν διαθέσιμες μόνο πολύ περιορισμένες πληροφορίες, ενώ ταυτόχρονα υπάρχουν αποδεδειγμένες οι μακροπρόθεσμα αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία.⁹

Η ιατρική και χειρουργική θεραπεία των ίντερσεξ παιδιών βασίζεται στην «*πρόβλεψη και τον έλεγχο*»: Όταν γεννιέται ένα ίντερσεξ παιδί, οι επαγγελματίες υγείας προσπαθούν να προβλέψουν το μελλοντικό φύλο του παιδιού και να ελέγξουν το αποτέλεσμα αυτής της πρόβλεψης μέσω ιατρικά περιττών, ενοχλητικών και μη αναστρέψιμων θεραπειών, οι οποίες μπορούν να αναβληθούν με ασφάλεια έως μια μεταγενέστερη ηλικία όπου αυτά τα παιδιά να μπορούν να παρέχουν την προσωπική, εκ των προτέρων, ελεύθερη και πλήρως ενημερωμένη συγκατάθεσή τους.¹⁰

7 Report of the Special Rapporteur on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, Juan E. Medez, Human Rights Council, 1 February 2013 (A/HRC/22/53).

8 UN Human Rights Office. Background Note on Human Rights Violations against Intersex People. 25 October 2019.

9 Dreger A, Feder EK, Tamar-Mattis A. Prenatal dexamethasone for congenital adrenal hyperplasia. Journal of bioethical inquiry. 2012;9(3):277-294.

10 Wolffenbuttel KP. Disorders of sex development: meer dan alleen een andere naam. Tijdschrift voor Urologie. 2015;5(1):8-12.

Η μέθοδος «*πρόβλεψη και έλεγχος*» αποτελεί σωματική παραβίαση του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης, της ακεραιότητας και του δικαιώματος στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο σωματικής και ψυχικής υγείας. Τα δικαιώματα αυτά δεν είναι εγγυημένα για τα ίντερσεξ παιδιά, καθώς είναι θύματα περιττών, μη αποδεδειγμένων και μη επιστημονικών ιατρικών θεραπειών.

Επιπλέον, η έλλειψη υποστήριξης για τα ίντερσεξ άτομα σε συνδυασμό με τις μη απαραίτητες, παρεμβατικές, ακούσιες και μη αναστρέψιμες θεραπείες στα ίντερσεξ παιδιά μπορεί να έχουν σοβαρό αντίκτυπο: 45 τοις εκατό των ίντερσεξ ενηλίκων αντιμετωπίζουν προβλήματα ψυχικής υγείας, σχεδόν το 20 τοις εκατό έχει κάνει αυτοκτονικές σκέψεις και σχεδόν 7 τοις εκατό προσπάθησαν να αυτοκτονήσουν¹¹ - με γενικότερο αποτέλεσμα, οι ίντερσεξ άνθρωποι να υποφέρουν από προβλήματα σωματικής και ψυχικής υγείας καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους.¹²

Πρωτότυπο κείμενο στα αγγλικά, στο site [UN Treaty Body Database](#) και συγκεκριμένα στο [link](#)

Μετάφραση για τα ελληνικά: Intersex Greece

Wolffenbittel K, Crouch NS. Timing of feminising surgery in disorders of sex development. *Understanding Differences and Disorders of Sex Development (DSD)*. 27: Karger Publishers; 2014. p. 210-221.

11 De Vries ALC, Roehle R, Marshall L, FrisOn L, van de Grift TC, Kreukels BPC, et al. Mental Health of a Large Group of Adults With Disorders of Sex Development in Six European Countries. *Psychosomatic Medicine*. 2019;81(7):629-640. DOI: 10.1097/psy.0000000000000718

12 Falhammar H, Claahsen-van der Grinten HL, Reisch N, Slowikowska-Hilczner J, Nordenstrom A, Roehle R, et al. Health status in 1040 adults with disorders of sex development (DSD): a European multicenter study. *Endocrine Connections*. 2018. (<https://doi.org/10.1530/ec-18-0031>).